

M/s Jhandu Mal Tara Chand v. The Commissioner of Income-tax, Patiala,
(Tuli, J.)

ਉਸ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕਰੀਅਰ 'ਤੇ ਕਲੰਕ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੰਡਕਾਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਬਦਲੀ ਇੱਕ ਦੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਧਾਰਾ 311 (2) ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਦਲੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਅਨੁਕ੍ਰਮਿਕ ਆਦੇਸ਼। ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ

HDNHUHDATTR XVJLHIYODNI

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਸੀ. ਜੇ. ਅਤੇ ਬਲ ਰਾਜਤੁਲੀ, ਜੇ.

ਮੈਸਰਜ਼ ਝੰਡੂ ਮਲ ਤਾਰਾ ਚੰਦ, - ਬਿਨੈਕਾਰ

ਬਨਾਮ

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪਟਿਆਲਾ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1964 ਦਾ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਸੰਦਰਭ ਨੰ. 76

13 ਅਗਸਤ 1968 ਈ

ਇਨਕਮ - ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1922 ਦਾ XI) - S. 13 ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨ - ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ - ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਅਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ - ਕੀ ਪ੍ਰਾਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖੋਜ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ - ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ - ਕੀ ਪ੍ਰੋਵੀਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ - ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ - ਕੀ ਕਿਸੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਯੋਗ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਨਮਾਨੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੋਲ ਅੰਕੜਾ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁਲਾਂਕਣ - ਫੂਡ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ - ਕੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖੋਜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਆਮਦਨ, ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਲੇਖ-ਜੋਖਾ ਦੇ ਢੰਗ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। (ਮੁਲਾਂਕਣ) N ' ਜਾਂ ਤਾਂ ਘੱਟ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਖੋਜ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 7 ਅਤੇ 10)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੇਖ-ਜੋਖਾ ਦੇ ਢੰਗ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਣਨਾ ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਉਹ

ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫੇ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੇ। ਗਣਨਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਜਾਂ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੋਲ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਝਾੜ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡੀਲਰ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਪਰਾ 20)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੱਕ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ ਸੌਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਿ ਮੁੱਖ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖਾਤੇ ਝੂਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਵਸਤੂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। (ਪਰਾ 10)

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਚਿੱਲੀ ਬੈਂਚ), ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 66(2) ਦੇ ਤਹਿਤ, 8 ਅਗਸਤ, 1963 ਦੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 6 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 1962 ਦਾ :-

(1) ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ, ਪ੍ਰੋ ਵੀਸੋ ਨੂੰ ਸਕਿੰਟੇ. 13 ਲਾਗੂ ਸੀ ?

(2) ਕੀ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ 15,000 ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ?

ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨੰਦ ਸਰੂਪ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜੇ.ਸੀ.ਵੀ ਇਰਮਾ ਨਾਲ।

ਡੀ. ਐਨ. ਅਵਸਥੀ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ. ਗੁਪਤਾ, ਵਕੀਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਤੁਲੀ, ਜੇ.— ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1958-59 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ 31 ਮਾਰਚ, 1958 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਏ ਸਾਲ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ, ਮੈਸਰਜ਼ ਝੰਡੂ ਮਾਈ ਤਾਰਾ ਚੰਦ ਨੇ 71,822 ਮਣ ਝੋਨਾ ਝਾੜਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਸਤਨ 44,997 ਮਣ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। 25 ਸੀਅਰਜ਼, 1 ਚਾਟਕ ਪ੍ਰਤੀ ਮਣ ਜਾਂ 62.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਕੋਲ ਸੈਲਰ ਅਤੇ ਹੁਲਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਸਨ ਜੋ ਝੋਨੇ ਦੀ ਲੁਆਈ ਲਈ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਝਾੜ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਸੀ, ਭਾਵ 62 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਧ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਝਾੜ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਖਾਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1958-59 ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਲਿਸ਼ ਦੀ ਉਪਜ

M/s Jhandu Mal Tara Chand v. The Commissioner of Income-tax, Patiala,
(Tuli, J.)

ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਚਾਵਲ ਘੱਟ ਪਾਸੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਸਹੀ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਝੋਨਾ ਅਕਤੂਬਰ, ਨਵੰਬਰ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ (55,665 ਮਣ) ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਝੋਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਮੀ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਝਾੜ ਘੱਟ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਝੋਨਾ ਮੰਡੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਡੀਲਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਝੋਨੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘਟੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਲਾਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਮੰਡੀ, ਕਮਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਪ੍ਰਿਠਿਊਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਕਮਲ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਨੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1957 ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ, 1957 ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ 36,880 ਏਗ (71,822 ਮਣ ਅਤੇ 26 ਸੀਰ) ਝੋਨਾ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਝੋਨੇ ਤੋਂ ਕੁੱਲ 44,997 ਮਣ, 26 ਸੀਰ ਅਤੇ 13 ਚਟਾਕ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਔਸਤਨ 25 ਸੀਰ ਅਤੇ 1 ਚਾਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮਣ ਝੋਨਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਆਈ.ਐਫ.ਐਸ., ਕਮਾਲ, ਰੋਕਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਨ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ, 1957 ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਝੋਨੇ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਝੋਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਮੀ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਝੋਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਣ 26 ਸੀਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਝਾੜ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਪਏ ਜੋੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। 32,053 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ 1,687 ਮਣ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਆਮਦਨ ਨੂੰ 32,053 ਰੁਪਏ। 19 ਪ੍ਰਤੀ ਮਣ/ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਸੈਸੀ-ਫਰਮ ਨੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਝੋਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਆਊਟਗੋਇੰਗ ਸਿਰਫ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਨਮੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਝੋਨੇ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਖਰੀਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮਾਨ ਸਨ, ਉਪਜ 26 ਸੀਅਰ ਅਤੇ 2 ਚਟਾਕ ਆਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦਿੱਲੀ ਬੈਂਚ, ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਟੋਰੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੇਰਵੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਦਲਾਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਬਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਨੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਹੈ।

ਝੋਨਾ, ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਵਧੀਆ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਘਟੀਆ ਝੋਨੇ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਝੋਨੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(2) ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ 2 ਅਫਸਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਜੇਥੀਸੈਸੀ-ਐਫ ਨੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੇ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਪਜ ਵਾਜਬ ਸਨ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਐਪ ਪੈਲੇਟ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਗਭਗ 25 ਸੀਅਰਾਂ 'ਤੇ ਉਪਜ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ 8 ਚਟਾਕ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿਗਿਆਪਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। 15,000 ਸਿਰਫ ਗੋਲ ਅੰਕੜੇ ਵਿੱਚ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉਪਜ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

- (1) ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਨੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਦੋਨਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਖੁਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਝਾੜ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਸੀ- ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਕਾ ਜਿੱਥੇ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਝੋਨੇ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਸੀ;
 - (2) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਜ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੀ ਹੱਦ ਝਾੜ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੁੱਕਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਰਕ ਹੈ;
 - (3) ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਪਾਲਿਸ਼ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਆਮਦਨੀ ਰੁਪਏ ਸੀ। 8,972 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਖਾਤਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ
 - (4) ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁੱਲ ਝਾੜ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਸਮਤੀ ਦਾ ਝਾੜ 12,748 ਮਣ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਝਾੜ ਭਾਵ 32,250 ਮਣ ਮੋਟੇ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਬਾਸਮਤੀ ਦਾ ਝਾੜ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਹੈ।
- (3) ਜੇ.ਸੈਸੀ-ਫਰਮ, ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

M/s Jhandu Mal Tara Chand v. The Commissioner of Income-tax, Patiala,
(Tuli, J.)

8 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਬੈਂਚ। ਏਪੀ ਪੈਲੇਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਛੋਟਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“1. ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਝੋਨੇ ਦੀ ਮਿਲਿੰਗ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

2. ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲੇਟ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਤੋਲਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਚੈਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਖਰੀਦਾਂ ਮਿਲਿੰਗ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਝੋਨੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਝੋਨੇ ਦੀ ਮਿੱਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਰਸਾਈ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਝੋਨੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਡੈਬਿਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਰਹੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਪਾਰਕ ਨਤੀਜੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ 62.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਉਪਜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 65 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਉਪਜ ਲੈ ਕੇ 32,053 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 25 ਜੇ ਸੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਣ, ਭਾਵ, 63.7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਝਾੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। ਸਿਰਫ 15,000। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 62 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਪਜ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਾਂਗੇ।

4. ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ”

(4) ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਨੇ ਕੇਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਦੋ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ: -

“(1) ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 13 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਸੀ?

(2) ਕੀ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ 15,000 ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ?

(5) ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ 8 ਅਗਸਤ, 1963 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਕੇਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜੇ। ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕੇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(6) ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ, ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਖਰੀਦਾਂ ਮਿਲਿੰਗ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਝੋਨੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਜਿਸਟਰ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਡ ਨੇ ਝੋਨੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਰਸਾਈ ਪਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਝੋਨੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਏਸੀ - ਕਾਉਂਟ ਬੁੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਡੈਬਿਟ ਕੀਤੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਰਹੀ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਨੇ 71,822 ਮਣ ਝੋਨਾ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਝੋਨੇ ਦੀ ਮੁੜ ਮੇਨਿੰਗ ਅਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ, ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਕਾਈ ਰਜਿਸਟਰ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਝੋਨੇ ਤੋਂ ਸਹੀ ਝਾੜ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਭੁੱਕੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਫਰਮਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਰਜਿਸਟਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਨੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਸੀ. ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਦੇ ਲਾਭ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1958-59 ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦੇ ਢੰਗ ਬਾਰੇ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਲੇਖਾ-ਬੁੱਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਝਾੜ ਆਇਆ ਸੀ। 26 ਸੀਰ ਅਤੇ 2 ਚਾਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮਣ ਝੋਨਾ ਜੋ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦਿੱਲੀ ਬੈਂਚ, ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਝਾੜ ਦਾ ਸਹੀ ਅੰਕੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ - ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

(7) ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੀਡਿਤ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਦਿੱਲੀ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ (ਖੋਸਲਾ ਅਤੇ ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਜੇ.) ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੇ ਇੱਕ ਆਮਦਨ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜੋੜਦਾ ਹੈ- ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਮੁਨਾਫਾ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਖਾਤੇ ਬਣਾਏ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਿਧੀ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ "ਉਸ ਤੋਂ ਆਮਦਨ, ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ"। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਤ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਨਾਫਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ

M/s Jhandu Mal Tara Chand v. The Commissioner of Income-tax, Patiala,
(Tuli, J.)

ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਸਨ ਜੋ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਟੈਕਸਯੋਗ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਜਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਕਿ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕੇਸ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(8) ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਦੂਜਾ ਕੇਸ ਸੀ। *ਅਰਮੁਗਸਵਾਮੀ ਨਾਦਰ ਬਨਾਮ ਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਦਰਾਸ (2)* ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, 1946 ਅਤੇ 1948 ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲਾਂ ਲਈ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਚ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੀਤਾ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ

- (1) **(1954) 26 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 159.**
(2) **(1961) 42 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 237.**

ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। 12,000 ਅਤੇ ਰੁ. 15,000 ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਜੋਂ ਕਿ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਕਲੋਰੇਟ ਦੀ ਖਪਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕਲੋਰੇਟ ਦੀ ਖਪਤ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਮਿਆਰ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀ 100 ਕੁੱਲ ਮੈਚਾਂ ਵਿੱਚ 17 ਪੈਂਡ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਖਪਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮੁੜ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਜੇਕੋ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲਾਂ 1946, 1947 ਅਤੇ 1948 ਲਈ ਔਸਤ ਖਪਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 19.4, 18.7 ਅਤੇ 20.8 ਪੈਂਡ ਪ੍ਰਤੀ 100 ਕੁੱਲ ਮੈਚਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 1950 ਅਤੇ 1952 ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਔਸਤ ਖਪਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਸਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 1952 ਦੌਰਾਨ ਸਾਲ 1946 ਅਤੇ 1948 ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੇ - ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ 1946 ਅਤੇ 1948 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਚਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜਾਂਚ ਦੋ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਦਰਾਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਵੱਡੇ, ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਮੈਚਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ 100 ਕੁੱਲ ਮੈਚਾਂ ਵਿੱਚ 21.74, 19.63 ਅਤੇ 20.64 ਪੈਂਡ ਕਲੋਰੇਟ ਦੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਲੀਪੁਰ ਟੈਸਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਇਹ ਅੰਕੜੇ 20.74 ਅਤੇ 18.20 ਅਤੇ 18.73 ਪਾਏ ਸਨ। ਮੈਚ ਦੇ ਸਿਰ ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਆਮ ਮਸ਼ੀਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੈਚਾਂ ਨਾਲੋਂ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

- (i) (j) ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤੇ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਮੈਨੂਅਲ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਖਾਤੇ ਦਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਕਲੋਰੇਟ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਖਾਤੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਜਿਸਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ;
- (ii) ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ 17 ਪੈਂਡ ਪ੍ਰਤੀ 100 ਕੁੱਲ ਮੈਚਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ;

- (iii) ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ 1950 ਅਤੇ 1951 ਲਈ ਕਲੋਰੇਟ ਦੀ ਖਪਤ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ 1946 ਅਤੇ 1948 ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
- (iv) ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕਲੋਰੇਟ ਦੇ ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਖਪਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਖਪਤ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸੀ. en ਸਿਰਲੇਖ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਲੋਰੇਟ ਦੀ 5 ਖਪਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੈਚ ਉਤਪਾਦਨ ਦੁਆਰਾ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ
- (v) ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖਾਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਸਲ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।"

(9) ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲਾ ਕੇਸ *ਹਰਕਚੰਦ ਦਾ ਹੈ। ਰਾਧਾਕਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਟੈਕਸ ਅਸਾਮ* (3)। ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਤੇਲ ਅਤੇ ਤੇਲ-ਕੋਕ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਲਈ, ਇਸ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿਟਰਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਚਲੇ ਹੋਏ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਤੇਲ ਅਤੇ ਤੇਲ-ਕੋਕ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਪਜ ਦੀ ਦਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੇਲ ਅਤੇ ਤੇਲ-ਕੋਕ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ 32 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ahd 66 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਅਤੇ ਰਿਫ਼ੈਕਸ਼ਨ 2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। **27,445** ਅਤੇ ਰੁ. ਤੇਲ ਅਤੇ ਤੇਲ-ਕੋਕ ਦੀ ਕਮੀ ਲਈ 4.740. ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਝਾੜ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਝਾੜ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਤੇਲ ਅਤੇ ਤੇਲ-ਕੋਕ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 32 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ 66 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ 2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਰਿਫ਼ੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(10) ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ *ਐਸ. ਵੀਰਈਆ ਰੈਡਡੀਅਰ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ-ਕੋਚੀਨ, ਬੰਗਲੌਰ* (4) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ (ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਪੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ) ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ

(3) **(1962) 46 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 196.**

(4) **ATR 1959 ਕੇਰਲਾ 220.**

ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫੇ ਅਤੇ ਲਾਭ ਉਸ ਦੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦੇ ਢੰਗ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਖਾਕਾਰੀ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦਾ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਆਪਹੁਦਰਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਮੁਨਾਫਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ

M/s Jhandu Mal Tara Chand v. The Commissioner of Income-tax, Patiala,
(Tuli, J.)

13 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਲੇਖਾਕਾਰੀ ਦੀ ਉਸ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਲੇਖਾਕਾਰੀ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਟਾਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(11) ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡੀਪੀਏ ਦੀ ਲਿਮਲਿੰਗ ਅਤੇ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1958-53 ਵਿੱਚ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਡੀਲਰਾਂ ਅਤੇ ਮਿੱਲਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਭਾਗ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੰਟਰੋਲਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖਾਤਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਰੱਖੇ ਖਾਤੇ ਝੂਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਝੋਨੇ ਤੋਂ ਝੋਨੇ ਦਾ ਝਾੜ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡੀਲਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਝੋਨੇ ਦੀ ਮਿੱਲ ਦੀ ਸਹੀ ਮਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸਨੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫੇ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫੇ ਨੂੰ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦੀ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਆਮਦਨ ਕਰ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(12) ਤਤਕਾਲੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ 1 ਨੇ *ਤ੍ਰਿਭੁਵਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।*

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (5), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 75,000 ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਮਦਨ ਲਈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਾਲ ਲਈ ਖਾਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਨਾਫੇ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਟਾਕ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋੜ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ (i) ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਥੋਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਵਪਾਰਕ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਮੁਨਾਫੇ ਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ; ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਕੋਟਾ ਸੀ। ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰਾਮਦ 8 ਲੱਖ ਜੋ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਮਾਰਜਿਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਇੰਡੀਅਨ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਆਮਦਨ, ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦੇ ਢੰਗ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਜੋ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਖੋਜ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਵੀਸ਼ੋ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਜਾਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੇਸ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਗਰੀ ਉਸੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਕੋਲ ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਦਾ ਕੋਟਾ ਸੀ। 8 ਲੱਖ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਮੁਨਾਫੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਮਾਰਜਿਨ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਸਦੇ ਖਾਤੇ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫਰਮ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸਹੀ ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫੇ ਅਤੇ ਲਾਭ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਅਧੀਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਉਪਜ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਉਪਜ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ - ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤੀ-ਦਿਨ ਸੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਫਰਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਝਾੜ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡੀਲਰ ਦੇ ਝਾੜ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸੀ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੇਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਅਪਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(13) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਗਲਾ ਕੇਸ 1 ਦੁਆਰਾ, ਫਿਰ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਸ.ਐਨ. ਨਮਾਸੀਵਯਮ ਚੇਟੀਅਰ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਦਰਾਸ (6) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ

M/s Jhandu Mai Tara Chand v. The Commissioner of Income-tax, Patiala,
(Tuli, J.)

ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

- (14) ਕੇਲੰਬੋ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਕਈ ਖਰੀਦਾਂ ਲਈ ਵਾਢੂਚਰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਲਈ। 3 ਲੱਖ ਕੋਈ ਵਾਢੂਚਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵਾਢੂਚਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ;
- (2) ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਅਨਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਗਿਣਾਤਮਕ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਟਰਨ ਓਵਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। 17 ਲੱਖ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਿਣਾਤਮਕ ਗਿਣਤੀ ਦੇ;
- (3) ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਨਿਰਯਾਤ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਰੁ. ਟੂਟੀਕੋਰਿਨ ਵਿੱਚ 19,000 ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ;
- (4) ਕਈ ਬਾਹਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੈਕ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਚੈੱਕ ਅਸੈਸੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਅਤੇ

(5) ਕੋਲੰਬੋ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਵਿੱਚ 1 ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ (ਪੈਸੇ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(14) ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ - ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਆਮਦਨ, ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਘੱਟ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰ।

(15) ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ , ਬੰਗਲੌਰ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਵਾਈ. ਪਿਲੀਆ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ (7), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1951-52 ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਫਰਮ ਹੈ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। 18,679 ਪੁਰ ਪਿੱਛਾ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ . ਇਸ ਦੇ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਟਰਨਓਵਰ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। 9,42,524 ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੁੱਲ ਲਾਭ 38,857 ਜੋ 3.8 ਫੀਸਦੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਫਰਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਈਵਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1,05,031 ਹੈ। ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ, ਹੋਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ, (i) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, (ii) ਹੋਰ ਡੀਲਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 6 ਜਾਂ 7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਟਰਨਓਵਰ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। 12 ਲੱਖ ਅਤੇ ਟਰਨਓਵਰ 'ਤੇ ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਦੀ ਦਰ 6.5 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਫਰਮ ਦੇ ਟਰਨਓਵਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਫਰਮ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਮ ਦਰ 'ਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਮਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਦਰ 'ਤੇ ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟਰਨਓਵਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿੱਥੇ ਖਾਤੇ ਅਣ-

ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਹੁਦਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਪਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਏ ਗਏ ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਫਸਰ ਲਈ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਰ 'ਤੇ ਕੁੱਲ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।

(16) ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਿਡ, ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ , ਸ਼ਿਮਲਾ (8) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਤੱਥ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਜੋ ਕਪਾਹ ਦੀ ਗਿੰਨਿੰਗ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲੇਖਾ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਪਾਹ ਦਾ ਝਾੜ ਘੱਟ ਸੀ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਘੱਟ ਝਾੜ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ

M/s Jhandu Mal Tara Chand v. The Commissioner of Income-tax, Patiala,
(Tuli, J.)

ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਕੱਚੇ ਕਪਾਹ ਦੀ ਖਪਤ ਅਤੇ ਗਿੰਨਡ ਕਪਾਹ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਬਾਰੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੋਈ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਨੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਘੱਟ ਉਪਜ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੱਚੇ ਕਪਾਹ ਦੀ ਖਪਤ ਅਤੇ ਗਿੰਨਡ ਕਪਾਹ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਡਾਈਜ਼ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਦੂਜਾ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰ ਦਾ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇੱਕ ਰੱਖਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਹੀ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(17) ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਫਰਮ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ 26 ਸੀਰ ਅਤੇ 2 ਚੱਟਾਕ ਪ੍ਰਤੀ ਮਣ ਸੀ, ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਝਾੜ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਹਨ। _-----

(18) ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ 'ਤੇ 25 ਸੀਰ ਅਤੇ 8 ਚੱਟਾਕ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਝਾੜ ਮੰਨਿਆ ਪਰ ਇਸ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

“ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, 62 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਪਜ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਕਾਉਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਾਂਗੇ।

(19) ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਵੀ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ। ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਉਪਜ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਉਪਜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਇੰਨਾ ਛੋਟਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦੀ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਸਹੀ ਮੁਨਾਫੇ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। -ਪੱਕਾ.

(20) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫੇ ਅਤੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦੇ ਢੰਗ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਗਣਨਾ ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਫਸਰ ਲਈ ਕੁਝ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫੇ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, Income-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੇਖਾਕਾਰੀ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਮੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਾਜਬ ਸੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ-ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਘਟੀਆ ਅਤੇ

M/s Jhandu Mal Tara Chand v. The Commissioner of Income-tax, Patiala,
(Tuli, J.)

ਉੱਤਮ ਪੈਡਵ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਚਾਵਲਾਂ ਦੇ ਫੀਲਡ ਵਿੱਚ 1687 ਮੈਂਡ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਪਾਲਿਸ਼ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਰੁਪਏ ਸੀ। 8.972 ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ

M/s Jhandu Mal Tara Chand v. The Commissioner of Income-tax, Patiala,
(Tuli, J.)

ਇਨਕਮਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਖਾਤਾ। ਇਸ ਰਾਈਸ ਪਾਲਿਸ਼ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਈਸ ਪਾਲਿਸ਼ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। 4 ਅਤੇ ਰੁ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਣ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਇਹ ਰੁਪਏ ਹੈ। 5 ਪ੍ਰਤੀ ਮਣ, ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕਮਾਈ। ਰਾਈਸ ਪਾਲਿਸ਼ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ 8,972 ਲਗਭਗ 1,800 ਮਣ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ 1,687 ਮਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ।

(21) ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਢਾਕੋਸ਼ਵਰੀ ਕਾਟਨ ਸਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (9) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ੁੱਧ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨੰਗੇ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(22) ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਵੱਲ ਉਸਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਸੈਸਰਜ਼ ਰਘੁਬਰ ਮੰਡਲ ਹਰੀਹਰ ਮੰਡਲ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (10), ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁੱਧ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਅਪਣਾਇਆ। ਆਉ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 30 ਜੂਨ, 1946 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਆਰਡਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ: ਟੀ ਡੀਲਰ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ। 4,00,000 ਮੈਂ ਟਰਨਓਵਰ 'ਤੇ 2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। 3,92,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੇਲ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਨਾ 6,125।"

30 ਸਤੰਬਰ, 1946 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਲਈ, ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'T ਉਸ ਦੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ ਟਰਨਓਵਰ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਤਿਮਾਹੀ ਲਈ 3,00,000 ਅਤੇ ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। 2,94,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਨਾ 4,593-12-0।' ਇਹ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਹੁਕਮ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਲਟਾ, ਉਹ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ੁੱਧ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ

(9) AIR 1955 SC 6 5.

(10) ਏਆਈਆਰ 1957 ਐਸਸੀ 810

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(199)1

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਮੈਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਤਾਕਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

(23) ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਬਨਾਮ ਲਾਜ਼ਮੀਨਾਰੈਣ ਬਦਰੀਦਾਸ (11) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 23(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਡਿਫਾਲਟ ਹਾਂ। ਉਸਨੂੰ

ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਾਂ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਜਾਂ ਲੁੱਚਪੁਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸਹੀ ਅੰਕੜੇ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਉਹ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿਟਰਨ, ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਮੁਲਾਂਕਣ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨ-ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਨੁਮਾਨ-ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਮਨਮਾਨੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 33 ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(24) ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 23(3) ਅਤੇ 23(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੀ ਅਸਲ ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫੇ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋੜਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। 15,000 ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਗੋਲ ਅੰਕੜੇ ਵਿੱਚ।

(25) ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਦੋਵਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਲਵੇਗੀ। ਵਕੀਲ ਦੀ ਫੀਸ ਰੁ. 250

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

KSK

”

(11) (1937) 5 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 170.

10978 ILR 1200—8-4-1969 ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰੈਸ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ